

ВЪЖЪ

Годишното спомоществование за вжъръ въ Държавата е една лира турска, а за на вжъръ отъ Държавата и притурятъ пощенскитъ разходи. Спомоществование за вжъръ вжъръ е половина лира турска. Всяко спомоществование се предплаща.

Писма неосвободени отъ пощенски разходи и неподписани, не се приематъ по никакънъ начинъ.

ИЗДЪЗВА ВСЯКА СЪВЪБОТА.

Всяко нѣщо, което се относъ било до Спомоществование и Управлението на ВЪЖЪ, било до Редакцията до притежателя на вжъръ Галата — Издъзъ-Ханъ, № 21. Спомоществование започнуватъ отъ началото на всякій мѣсяцъ.

За извѣстия и за други частни помѣстания се плаща по два гроша на редътъ.

ЦАРИГРАДЪ, 11 Септемврий 1875.

Миротлюбивы повинны отъ Парижъ и отъ Вiena пристигнаха тѣ дѣти въ Цариградъ относително до политиката на дѣтѣ силъ отъ тронныйтъ съюзъ, именно на Россія и на Австро-унгарія въ движението, което хвърля тѣй печално въ безпокойствие сѣверната часть отъ европейска Турция.

Старыйтъ русскій Канцелярь, князь Горчаковъ, пътува по това време, обикновено всяка година, въ Швейцария. Но телеграфътъ го съблудва, тѣй да рече, стѣпка по стѣпка, и политическитъ свѣтъ не е безъ да знае ли дѣнь гдѣ си нахожда опытныйтъ предводителъ на иностранната русска политика. Често телеграфътъ извѣсти чѣ на много мѣста му се представилъ случай да угърди миротлюбивитъ стремления на описи политика, на които той дѣлжѣ тѣй неукоснително нѣжнѣ отъ толкозъ години напредъ. «Россія иска миръ безкорыстно безъ никакви задни мысли, быль изразилъ той, споредъ единъ вѣстникъ, предъ нѣкого; ако обаче нѣкои се поискатъ да се възпользуютъ нѣщо въ пазна щета, то и нѣй пѣма да се покаже безкорыстно вѣтъ отъ границитъ.» Всяко това обаче бѣха слухове по малко или по много основателны, по имамы предъ очи повинны официалны, тѣй да кажемъ, които не подлежатъ на никакво съмнѣние.

Предъ дѣтъ педѣли русскитъ министръ бѣше прѣлъзъ пѣщеніето на французскитъ министръ на иностраннытъ дѣла, г-на Деказа, който такожде се нахождаше въ Швейцария. На връщаніето си въ Франция послѣднитъ далъ въ едно министерско събрание, 2/14 Септемврий, отчетъ на разговорътъ, който ималъ съ княза Горчакова, както и на впечатлѣніята, съ които ся отдѣлил отъ русскитъ дипломатъ. Герцогъ Деказъ казалъ въ това министерско събрание, чѣ споредъ този разговоръ, русскитъ императоръ има твърдата воля да се възпротиви на всяка политика, която бы была отъ естество да умножи настоящитъ мѣжнотии и да наруши европейскитъ миръ. При това князь Горчаковъ увѣрилъ французскитъ министръ чѣ желанието на Россія е да види Франция да зима участіе въ разправіето на всичкитъ висши въпроси. Тѣзи сѣ новинитъ отъ Франция, за които споменихъ по горѣ.

Колкото за описъ, които пристигнаха телеграфически отъ Вiena, тѣ състоятъ въ отговора, който е направилъ Францъ Иосифъ по една часть отъ австрійскитъ и унгарскитъ представители, които ся представили предъ него отъ страна на канаритъ:

«Въ отвѣтъ на словата на прѣсѣдателя, казва депешата, императорътъ

казалъ чѣ той ся учовава на испытаныйтъ патриотизмъ на канаритъ и чѣ тѣ ще поддържатъ правителството въ всичко, чѣ е необходимо за оздравлението на монархіята и за съхранението на интереситъ ѝ. Касателно съ дѣтѣ велики изстѣпаніе императорътъ ся изразилъ така: Истина неоспорима е чѣ движението, което избухна въ нѣкои области на турската имперія, интереса въ нѣва степенъ монархіята по непосредственото ѝ събѣство и по разнитъ сношенія, които произсѣждатъ отъ това. Нашитъ сѣрдечны сношенія съ дѣтѣ велики сѣдны имперія, както и пріятельскитъ ѝ сношенія съ другитъ държавы оставатъ, при всичко това, да ся види основателна надеждата чѣ, вопреки тѣхъ приключенія, тишината въ монархіята и мирътъ на Европа ще ся съхранятъ.»

Тѣзи сѣ думитъ на единъ отъ тритъ сѣверны паричаны монархи, които съставляватъ тронныйтъ называемъ съюзъ на тритъ сѣверны сили. Дѣтѣ велики имперія, за които говорѣи той, сѣ ясно Германия и Россія, отъ което излиза чѣ тѣзи думи не сѣ, въ сѣщность, освѣтъ отъ нѣкъ възврѣния, които преобладаватъ по настоящему въ дипломатическитъ писанища на тѣзи сили. Тукашнитъ *Левантъ Хералдъ* прави по горпята депеша нѣкои бѣлѣжки, които иматъ предъ видъ да осѣдитъ нѣкакъ словото на Франца Иосифа, защото, чѣко ся говори за една турска область, въ него не става чѣ дума за турското правителство и за усиленія, които полага то да улириворн разбутованитъ мѣста, но ся поизмѣватъ само сношеніята, които съществуватъ между тритъ сили. Незнаемъ до колко могатъ да сѣ умѣсти тѣ бѣлѣжки, но явно е чѣ увѣрѣніята за миротлюбивитъ въ всякій случай расположения на горѣказанитъ сили не сѣ само голы думи, но иматъ основателность. Истина е чѣ телеграфическото съкращение на словото на Франца Иосифа не представява негли описи ясность, която ся изискува отъ обстоятелства, каквито сѣ днешнитъ. Но кога дипломатіята ся е отличала съ ясность? . . .

ПРАВДАТА — ОСНОВА НА ОБЩЕСТВОТО.

Не само мѣстната, но и западната печать високо оцѣнява послѣднитъ заповѣди, които П. Величество Султанътъ, въ извѣстната си отеческа грѣзка за благоденствието на всичкитъ неговы поддани безъ разлика на племя и на религія, издаде една подиръ друга и отпреди до областнитъ началства съ строго препорѣка строго тѣ да ся съобразяватъ съ тѣзи заповѣди.

Както сѣ забѣлѣжили вече нашитъ читатели, главната мысль, които преобладава въ тѣхъ царскы заповѣди, е правдо-

любіето. Като има предъ видъ явны нѣкои и неоспоримы злоупотребленія въ голѣма щета на трудолюбивитъ народонаселенія по областитъ, върховныйтъ началникъ на държавата — Султанътъ, заповѣда да ся зематъ потребнитъ мѣрки за диганіето на тѣхъ злоупотребиленія и пренорѣчва повторително правдата на вѣкаждъ и къмъ всички. Пѣма стѣмнѣние чѣ высоката воля на Царьтъ не ще остане написана само на книга, чѣ думата на Царьтъ ще стане дѣло, чѣ заповѣдта на Царьтъ ще бѣде за напредъ ужасно плашило за всички описъ, долни или горни чиновници, които не бы я зели подъ строго вниманіе, чѣ послѣднитъ царскій *Хатъ* ще бѣде еще едно отъ оны мирны оръжія, които заковатъ турѣ въ рѣцѣтъ на царьтъ за да ся бранятъ мирно, по дѣйствително противъ неправдѣтъ, противъ злоупотребленіята, противъ угнетеніето. Ето защо всички единодушно сѣ дѣлжы прилично да оцѣнятъ тѣй тържественно изъяснената благонамѣренность на Негово Величество Султанътъ и всички единодушно да съдѣйствуватъ за свѣршеніето полаганіе въ дѣйствието на тѣзи благонамѣренность.

Не веднаждъ и два пѣкти, еще отъ възшествіето на престолътъ, е изъвилъ Той благитъ си намѣренія и твърдата си воля да види да благоденствуватъ, въ миръ и въ безопасность, всичкитъ народы, които сѣ подъ скинитъ му. Този пакъ обаче волята му за правдата ся изрази съ единъ начинъ, тѣй да кажемъ, по рѣшителитъ. Послѣднитъ царски заповѣди сѣ проникли, нанетѣ, преди всичко, отъ чувството на правдата. Правдата потъпкуватъ забѣлѣженитъ злоупотребиленія, за правда охватъ и выкатъ трудолюбивитъ народонаселенія, правдата, сѣдовательно, заповѣда и царьтъ да царува навѣкаждъ. Всичко това показва чѣ правдата не е само гола дума, не е проста теорія, и чѣ тѣ не трѣба да е просто и мимоходно мнѣніе, изказано на книга само за очи.

Правдата е основата на човѣческитъ общества, правдата е животътъ, правдата е описи жизненна сила, които побужда любовта къмъ трудолюбіето, които оплодотворява човѣческитъ трудъ, които съхранява плодѣтъ отъ този трудъ, която съблѣжава надеждитъ на бѣднитъ човѣкъ, а успокоява по охолнитъ причаяны и печалны опасности. Правдата е единствената посока, къмъ която ся обръщатъ, често просъзвѣны, погледытъ на селянитъ и на бѣдното му семейство посредъ изнурителното имъ ратуване противъ опасноститъ, често непобѣдимы, на природата. Правдата е единствената опора, на които ся облягатъ чѣстѣта, имотѣтъ и животѣтъ.

Казахмы чѣ правдата е основата и

жизнотѣтъ на човѣческитъ общества. Устроено общество наистина не ся разумява безъ правда. По самото си естество човѣкътъ е сѣщество общественно. По измѣдетъ отъ общественото поиятіето за правдата, и ще видѣте какъвъ хаосъ ще ся породѣ. Ако въ човѣкътъ, ако, сѣдовательно, въ членовѣтъ на човѣческото общество не бѣ вродено чувството на правдата, човѣкътъ не бы бѣлъ твореніе по Божій образъ, той бы заприлячалъ на днѣ звѣръ, човѣческото общество не бы было възмѣжло, или общественныйтъ животъ бы былъ постоянно съблѣканіе. Тамъ гдѣто нахѣсто правдата царуватъ своелюбіята, учѣненіето, обидата и злоупотребленіята, тамъ обществото не заслужава това имя, тамъ е тежѣтъ и песносѣтъ животѣтъ, тамъ пѣма миръ и спокойствіе въ духовѣтъ, тамъ всичко води къмъ разстройството, къмъ пропаданіе, къмъ отчаяніе. Когато членовѣтъ на кое-либо общество не могатъ да считатъ себе ся оздравены въ чѣстѣта си и въ имотѣтъ си, обществото прѣстава да ся нарича устроено общество, то ся прѣобрѣща на поле, въ което звѣрове по много или по малко днѣмъ ся сражаватъ съ други животны по малко или по много слабы, та чѣ който вече надвѣе въ тѣзи сраженія!

Его зашто правдата е свѣременна съ човѣческитъ общества, и подвигътъ на правдата ще съществуватъ до като съществуватъ, кадѣто и да е, неправда, учѣненіе, злоупотребленія. Подвигътъ на правдата противъ неправдата е подвигъ вѣчнѣ. Какъвто и да сѣ насилствіята, чрезъ които често искатъ да удунатъ по нѣкогаждъ този подвигъ произволѣтъ, своекорыстіето, невѣжество, лукавството, тиранството, обиданитъ и онеправданитъ човѣкъ, еще и съ удумѣтъ глѣсъ, всякога ще ся одава, всякога ще ся жалува, всякога ще изнахѣри средство да нахѣи съ единъ или съ другъ начинъ горчивината на сѣрдцето си. Много пѣти истинствуватъ българската пословица: *Богъ високо, Царь далеко*; не е рѣдко обаче и това гдѣто жаловитыйтъ глѣсъ на угитѣваната и потѣпкваната правда да достигне до ухото на описъ, който сѣ запасалъ съ владѣтелината сабя за защищаванѣтъ правдата, а да свѣршпствуватъ противъ неправдата.

Такъвъ е днѣсъ случайтъ съ великодушныйтъ и праведныйтъ монархъ, който красенъ прославленныйтъ османскій престолъ.

Отъ послѣднитъ царскы заповѣди излиза чѣ правдата не е бѣлъ навѣкаждъ правило поведенія въ всичкитъ отрасли на държавното управаніе. Рано или късно Негово Величество трѣбало да узнае истинното положеніе на работѣтъ.

ПОДЛИСТНИКЪ НА ВЪЖЪ

СКЪПЕРНИКЪТЪ

(Комедія на Мюлиера)

«Мюлиеръ е единъ отъ оны писатели, на които произведеніята посятъ печатѣтъ на безсмертіето, по единственныя причина чѣ тѣ ся основаватъ, независимо отъ мѣстата и отъ времѣната, на нѣкои вѣчны начала и на неизмѣнѣмата човѣческа природа. Като колѣнѣ, французскитъ Мюлиеръ пѣма, може бѣ, равенъ есперникъ, освѣтъ ако исключимъ учителя му Аристотелъ — известнытъ колѣнѣ на Стара Грѣція. Преводѣтъ на всичкитъ Мюлиеровы сѣчиненія не е никакъ отъ пѣлескитъ дѣла, и той изискува и оремъ озолмо, и търпѣнѣ дѣло, и свѣщина въ всичкитъ тѣхности на класическитъ французскій языкъ, а при това и нѣкое, ако можеемъ тѣй да кажемъ, комическо одзвонение отъ страна на преводчикѣ. Нашитъ прѣизвѣстны не обрѣчатъ до пѣлъ. Но понеже една отъ

често ся хвалѣтъ отъ всѣдѣи едногласно, е и *СКЪПЕРНИКЪТЪ*, а нѣкъ ся случи да видимъ нѣколко пѣти и отблизу изисковитъ и поучителнитъ впечатлѣнія, които произсѣждатъ еврѣтъ зрителитъ изискуето му представленіе на сцената, за опытъ простотѣ нѣй преведохмы съ свободно чѣко на българскитъ тѣзи жубави комедія, като да можѣе, невинна, сѣтѣнна, и поучителна какъто е тѣ, да ся прочитатъ отъ всички съ пѣло, на и да ся представѣ съ позза въ нашѣтъ новоустроены училищны, читалнитъ и градскы театры, които, преди всичко, имамъ нужда, за усѣлѣтъ си, отъ добра жѣтѣвенна храна, какъто е описъ, която даватъ превосходнитъ нѣкои сѣчиненія благоукусно избрани отъ чистата нѣстѣска и драматическа лирада на всеобщата книжеевность.»

Това бѣхмы писали въ 33-ый брой на *Вѣкъ* отъ минѣлата година (24. авг.) *Обстоятелствата, независа отъ нашѣта воля, ни накарата да отложимъ и до днѣсъ турѣніето подѣ печатѣтъ на тѣзи книжески, за които слы зѣмѣ времѣ еще и потребното позволеніе отъ правителството.*

Като правилъ това днѣсъ, забѣлѣжавимъ просто чѣ стараніето ни да бѣдемъ стрѣлъ преводчикѣ не ни възврѣни да ся позволимъ нѣкои свобода тамъ, гдѣто изискуемъ чѣ буква нѣйтъ пре-

бода ся позволимъ такожде въ поблѣгарѣніето на французскитъ писатели. Тѣй, Мюлиеровитъ *Аригонъ, Клеантъ, Емъ, Валеръ* станата на българскитъ подѣ перото ни, *Грабчо, Славчо, Лалка, Стоилъ* и прѣ. Мыслимъ това да не ереди нѣщо на преводѣтъ нѣщо на българската сцена, на която можѣе да ся представи тѣзи комедія.

Това имамы да забѣлѣжимъ. А спо-училимъ ли слы или не въ този книжеевнѣтъ трудъ посредъ многобройныйтъ ни други заплѣтъ, това не надлѣжи нѣмъ да кажемъ.

Островъ Халки 11 Септемврий 1875.

Марко Д. Балабановъ.

СКЪПЕРНИКЪТЪ.

Лицата:

ГРАБЧО, баща на Славчо и на Лалка, а изобѣтъ въ Марѣ.
СЛАВЧО, сынъ на Грабчо, любовникъ на Марѣ.
ЛАЛКА, дѣщерѣ на Грабчо, любовница на Стоилъ.
СТОИЛЪ, сынъ на Лудъ и любовникъ на Лалка.
МАРИЯ, любовница на Славчо, а любѣна отъ Грабчо.
ЛУДЧО, баща на Стоилъ и на Марѣ.
ФРОСИНКА, посредница (процентистка).
МАСТОРЪ СИМО, меситѣтъ.
СТРѢЛЧО, сѣтъ на Славчо.
КИРА ПЕНА, сѣтъ на Грабчо.
КОЛѢО и ПЕТКО, сѣтъ на Грабчо.
Бѣтъ въ комедіята сѣ сѣтъ на Грабчо.

ПЪРВО ДѢЙСТВІЕ

СЦЕНА ПЪРВА.

СТОНЛЪ. ЛАЛКА.

Стоилъ.

Какъ тѣй, любѣ Лалке? Забѣлѣжавимъ чѣ ставате меланхолически, чѣ сте ся омыслили, отъ когото ми увѣрихте съ найзаблѣжителната ви добриша чѣ нѣй ще ми бѣдете всякога привѣзана! Горко ми! азъ да плувамъ въ радости, а вѣй да въздынате и тѣй тѣжко да сѣрѣбите! Кажете ми, моля ви, да не бы да ви е крѣпо сега чѣ ми тѣй благополучихте? Или ся расказвате за обѣщаніето, съ което ся обѣзвѣхте, увѣщане, може бѣ, отъ пламенната ми любовъ?

Лалка.

Не, Стоиле, за това азъ пѣма никога да ся раская: къмъ обѣщаніето ми увѣщанѣтъ чѣ ми тѣтъ и прѣдѣрка една сладкопрелестна сила, тѣй щото нѣщо поне да пожелава мога да не бѣмъ станѣло какъвто естана. Да ви кажа обаче истината: азъ ся обезпокоявамъ за окончателныйтъ успѣхъ, и като помисля какъ ще можѣе да ся досѣврѣи тѣзи работѣ, обладава ми страхъ чѣ ви слы обѣщанѣта нѣкакъ по-вечко отъ колкото трѣбаше.

ВЪНШНИ НОВИНЫ

РОССИЯ

Миротлюбивата и плодородната политика на императоръ Александра.

На 18-ый минѣлаго августа русскитъ императоръ посѣтилъ съ Единбургскитъ герцогъ Москва. *Московскитъ Вѣдомости*, като описватъ прѣемѣтъ, който старыйтъ русскій градъ направилъ на русскитъ монархъ, прилага сѣдующето:

«Когато, сѣдѣ *Славословіето*, императорътъ, прѣдседствувалъ отъ духовенството и отъ митрополитѣтъ, ся кача на възнината сѣлба на мѣнѣсарѣтъ Чудовъ, и, като ся сѣрѣ на послѣднето стѣнѣло, поздравѣи три пѣти народѣтъ, възкликаніята оглушиха дору и кампанитъ на Кремлинъ. Тѣзи възкликанія изражаваха чувство на безгранична признателность за двадѣсетъ годишнѣ ца-

така, Лалке? Да не бы това да произошло отъ самата ви добриша къмъ мене? Лалка.

Увы! Отъ много пѣца ся страхувамъ азъ тождѣременно; — въобразявамъ си глѣсътъ на баща си, предумѣваніята на еродичитъ, осѣжданіята на хората; но най много ся страхувамъ, Стоиле. . . . знаете ли отъ що? . . . отъ възможното промѣненіе на чувствата ви, на сѣрдцето ви. Страхъ ми е отъ непростителното онова равнодушіе, съ което ви мѣжѣтъ награждѣніята тѣвѣтъ често отѣтѣнитъ и на най невинната любовъ.

Стоилъ.

Моля ви, не ми обѣждайте, не сѣдете за мене споредъ другитъ! Не, Лалке; Можете ми подозрѣ въ нѣчто друго, но не въ това, чѣ азъ ще прѣстѣпия чѣстната си дума къмъ васъ. Какъ е възможнѣ тога, когато ви знаете колко ви обѣщамъ азъ — обѣщамъ съ любовь, която ще трае до като трае и животѣтъ ми.

Лалка.

Ахъ! Стоиле, всичкѣ така приказватъ! На думѣ, всичкитъ мѣже ся приличатъ, дѣлата послѣ показватъ колко сѣтъ различни единъ отъ другѣи.

Стоилъ.

Понеже само дѣлата показватъ що слы нѣй, то почакайте поне да сѣдѣте за мойто сѣрдце отъ самитъ дѣла, а не бѣзвѣстите да ми обвиняватъ тѣй безправедно отъ страхъ, който е плодъ на едно обѣщаніе.

Далъ ли си, братко, думата си на

